

Asia: VN/724/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027 annettavasta laista

Asumisneuvonnan nykytila

Millaista asumisneuvontaa toimialueellanne on saatavilla?

Jyväskylässä asumisneuvontaa on tälläkin hetkellä tarjolla useamman eri toimijan tuottamana, joskin kaupungin väestöpohjaan suhteutettuna tämä on verrattain pientä. Jyväskylän kaupungin tuottaman palvelun lisäksi asumisneuvontaa tarjotaan vuokratalo-yhtiöiden ja järjestösektorin toimijoiden toteuttamana. Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry (myöhemmin JNP ry) tarjoaa asumiseen liittyvää matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa Jyväskylän Nuorisoja Palveluasunnot JNP Oy:n 18–33-vuotiaille asukkaille.

JNP ry tekee tiivistä yhteistyötä Ohjaamo Jyväskylän kanssa. Yhdistyksen toteuttamana asumisneuvontaa tarjotaan matalan kynnyksen toimintana osana Ohjaamo Jyväskylän kattavia palveluita. Nuoria palvellaan yksilöohjausta hyödyntäen sekä ajanvarauksella että ”walk in” -toimintana.

Mitä tarpeita asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen tai kehittämiseen olisi toimialueellanne?

Tällä hetkellä resurssit asumisneuvonnan toteuttamiseen ovat Jyväskylässä rajalliset. Mikäli asumisneuvonnan saatavuutta halutaan kasvattaa, sekä toimintaa kehittää, vaatii tämä huomattavaa lisäresurssointia. Voidaankin siis todeta ARA:n avustuksen olevan tämän kannalta erityisen tärkeää.

Käytännön asiakastyöstä saamamme kokemuksen perusteella on hyvä huomioida nuorten erityisyys yhtenä asumisneuvonnan asiakasryhmistä. Nuorille tarjottavan asumisneuvonnan tulee olla matalalla kynnyksellä saavutettavissa olevaa, ja sitä tulee olla tarjolla paikoissa, jotka ovat nuorten asioinnin kannalta luontevia (esim. nuorisotilat, Ohjaamot, oppilaitokset).

Mikä on organisaationne oma rooli asumisneuvonnassa?

Nuorisoasuntoliitto NAL ry ja NAL-paikallisyhdistykset, kuten JNP ry, ovat kehittäneet ja toteuttaneet asumisneuvontaa nuorille jo 20 vuoden ajan.

Nuorisoasuntojen yhteydessä tarjottava asumiseen liittyvä neuvonta ja ohjaus sisältää opastusta asumisen kaaren eri vaiheissa erityisesti nuorille, joilla ei ole kokemusta itsenäisestä asumisesta, tai elämän- ja arjenhallintaan liittyviä haasteita. JNP ry:n asumisneuvojat tukevat asukasvalintaa erityistä tukea tarvitsevien nuorten hakijoiden osalta, sekä vastaavat asukkaiksi valittujen nuorten perehdyttämisestä itsenäiseen asumiseen. Vuokranmaksuun liittyvä seuranta on ennakoivaa ja kokonaisvaltaista. Tuttu työntekijä on yhteydessä nuoreen jo vuokran ollessa myöhässä ennen kuin vuokravelkaa ehtii edes kertyä. Tällä toimintamallilla estetään nuorten asumisen ongelmia ja velkaantumista sellaisilla nuorilla, joilla havaitaan riski asumisen ongelmille.

Nuorisoasuntojen yhteydessä toteutettavan asumisneuvonnan ja -ohjauksen avulla tavoitetaan myös nuoria, jotka ovat palvelujen ulkopuolella. Nuoreen otetaan yhteyttä asumisen ongelmien kautta, mutta usein taustalta paljastuu mielenterveyden ongelmia, neuropsykiatrisia haasteita tai elämänhallinnan haasteita, jolloin nuori voidaan ohjata rinnalla kulkiessa hänelle sopivan palvelun piiriin.

Lain tavoitteet

Miten hyvin esitysluonnos onnistuisi arvionne mukaan parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta toimialueellanne tai yleisesti?

Mielestämme esitysluonnos onnistuisi parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta hyvin, etenkin yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvien osalta. On kuitenkin tärkeä huomioida myös se, miten erilaisissa asumismuodoissa asuvat ihmiset saavat tiedon asumisneuvontapalveluista. Palveluiden markkinoinnissa ja niistä tiedottamisessa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota yksityisissä vuokra-asunnoissa asuviin. Yhteydenoton tulisi olla tasavertaisen helppoa riippumatta siitä, mikä on yhteydenottajan asumismuoto.

On erityisen hyvä, että avustus kattaa peräti 80% asumisneuvonnan kustannuksista. Tämä kannustaa sellaisiakin kuntia aloittamaan asumisneuvontatoiminnan, joissa sitä ei ole aikaisemmin ollut. Pidämme tärkeänä, että asumisneuvonnan saatavuus on alueellisesti tasavertaista.

Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan onnistuisi edistämään asumisneuvonnan laajentamista kaikkiin asukkaisiin asunnon hallintaperusteesta riippumatta?

Esitysluonnoksessa on kiinnitetty onnistuneesti erityistä huomiota siihen, että asumisneuvonta laajenisi kaikkiin asukkaisiin asunnon hallintaperusteesta riippumatta.

Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan mahdollistaisi erityisten asukasryhmien (mm. nuoret, maahanmuuttajat) tarpeisiin vastaamisen?

Esitysluonnoksessa on onnistuneesti huomioitu järjestölähtöisen työn rooli sekä rahoituksen turvaaminen. Järjestöjen tekemä asumista tukeva työ tulee jatkossakin täydentämään kuntien järjestämää asumisneuvontaa.

Nuorisuasuntoliitto NAL ry:llä ja sen paikallisyhdistyksillä on pitkä kokemus nuorten asumisneuvonnasta, ja toivommeikin, että erityisosaamista tullaan hyödyntämään alueellisissa asumisen palveluiden verkostoissa.

Vaikutukset alueellanne

Millaisia vaikutuksia esityksellä olisi organisaatiossanne järjestettävään asumisneuvontaan tai asumisen ohjaukseen ja sen rahoitukseen?

Esitys mahdollistaa järjestön STEA-rahoitteisen asumista tukevan työn jatkumisen.

JNP ry:llä on pitkä kokemus asumisneuvonnan toteutuksesta ja erityisosaamista nuorten itsenäistymien tukemisessa. Meillä on mahdollisuus tuottaa asumisneuvontaa ostopalveluna alueellamme.

Järjestettäisiinkö asumisneuvontaa jatkossa arvionne mukaan (a) kunnan omana työnä vai (b) ostopalveluna (minkä tahojen kanssa)?

Yhdistyksellämme on pitkä kokemus asumisneuvonnan tarjoamisesta nuorille järjestölähtöisenä työnä. Teemme mielellämme kunnan kanssa yhteistyötä laadukkaan ja tuloksellisen nuorten asumisneuvonnan tuottamiseksi myös ostopalveluna.

Avustuksen käyttötarkoitukset

Asumisneuvonta Suomessa -selvityksen (2019) mukaan ARA-kantaa koskevat valtionavustukset (0,9 miljoonaa vuosittain) ovat kattaneet 11 % asumisneuvonnan kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2022 myönnettävissä on 3 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan asumisneuvonnan laajentamiseen ja kehittämiseen. Nyt lausuntokierroksella olevan esitysluonnoksen mukaan vuoden 2023 alusta lähtien myönnettävissä olisi 4 miljoonaa euroa, josta voitaisiin avustusta kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin. Kannatatteko tätä ratkaisua vai tulisiko avustusta jatkossakin myöntää vain uuteen asumisneuvontapalveluun ja asumisneuvontapalvelun laajentamiseen tai kehittämiseen? Miksi?

Olisi tärkeää selventää avustusehtoihin, kuinka pitkälle ajalle avustusta voidaan myöntää yksittäiselle toimijalle. Asumisneuvontapalveluiden laajentamiseen, kehittämiseen ja toiminnan vakiinnuttamiseen kuluu useampi vuosi, eikä kaikkea tätä ole realistista toteuttaa esimerkiksi yhden vuoden tukisummalla.

Avustusta pitäisi voida jossain määrin kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin. Asumisneuvontaan tarvitaan etenkin henkilöstöresurssia myös palvelun vakiinnuttua. Asumisneuvonta on kustannustehokasta, mutta erityisesti yksityisten vuokra-asuntojen osalta häättöjen ennaltaehkäisyllä saavutetut säästöt eivät kohdistu suoraan asumisneuvonnan järjestäjälle vaan jakautuvat laajemmin yhteiskunnan toimintoihin.

Vapaa sana

Mitä muuta haluatte lausua esitysluonnoksesta? Tässä voi myös antaa mahdolliset pykäläkohtaiset kommentit.

-

Nieminen Aleks
Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry